

Kuntoutussäätiö

Lausunto

10.06.2022

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

-

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Toimitusjohtaja ja johtaja

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Soile Kuitunen, toimitusjohtaja, 0447813117.

Riikka Shemeikka, johtaja.

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälän perustelut ovat pääosin tarkoituksenmukaisia. Kuntoutussäätiö painottaa, että koko uudistuksen tulee perustua siihen, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon lainsäädännön ohjaus toteutuvat keskenään tasavertaisesti.

Sosiaalihuollon osuus sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista on lähes 40 prosenttia. Se on samaa kokoluokkaa kuin erikoissairaanhoidon osuus, ja selvästi suurempi kuin perusterveydenhuollon osuus.

Katsomme, että lakiluonnoksessa tasavertaisuutta uhkaa merkittävästi se, että päihdepalvelut pilkkoutuvat siinä eri kohtiin. Lakiluonnos sisältää myös joitakin heikennyksiä päihdepalveluiden toteutukseen, ainakin luvuissa 3 ja 4.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistus nojaa integraation periaatteeseen. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa integraation tulee näkyä mm. sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tiiviinä yhteistyönä.

Kuntoutussäätiö kiinnittää huomiota eri ammattilaisten toiminnan samankaltaisuuteen viittaaviin kohtiin (sosiaalihuoltolain 2 a sekä pykälä 27 mielenterveyspalveluista). On tärkeää huomioida se, että esimerkiksi kuntoutuksen ammattilaisten työotteissa ja orientaatioissa on eroja, vaikka kuntoutumisen kannalta ratkaisevaa yleensä on, että asiakasta kyetään auttamaan kokonaisvaltaisesti, eri ammattilaisten osaaminen yhdistämällä. Kuntoutuksen toteutuksessa on kuitenkin käytännössä eroja, esimerkiksi neuropsykiatristen häiriöiden ja sosiaalisen kuntoutuksen välillä. Käytetyissä menetelmissä voi olla paljonkin yhtenevyyksiä, mutta ammattilaisten teoriataustoissa ja ammattitaidon painopisteissä on eroja. Kuntoutusmuodoissa näiden erojen näkyminen on edelleen osaltaan perusteltua.

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Yhteisösosiaalityö omana pykälänään sosiaalihuoltolaissa on näkemyksemme mukaan kannatettava. Se on tärkeä lisäys lainsäädäntöön. Samassa yhteydessä tulee huomioida myös etsivän työn merkitys.

Yhteisösosiaalityö lakiluonnoksessa vaatii näkemyksemme mukaan kuitenkin tarkentamista. Lakiluonnoksesta ei ilmene, ovatko kyseessä kohderyhmät vai enemminkin työote. Laissa tulee selkiyttää se, kuuluvatko yhteisösosiaalityön piiriin myös muut haastavassa asemassa olevat ihmiset, kuten maahanmuuttajat.

Kun lähtökohtana on yhteistyö, tulisi laissa näkyvä myös rakenteellinen konteksti. Naapurustot muodostavat luontevan lähtökohdan toteuttaa rakenteellista yhteisösosiaalityötä. Toimivia yhteisösosiaalityön malleja on kehitetty monissa maissa, esimerkiksi Hollannissa, jossa sosiaalityö jalkautuu sosioekonomisesti heikoimmassa asemassa oleviin naapurustoihin tavoitteena koko yhteisön voimaannuttaminen ja ongelmien ratkaiseminen yhteisö, ei pelkästään yksilö huomioiden.

Myös ennaltaehkäisevän näkökulman tulisi näkyä laissa vahvemmin. On tärkeää tarjota tukea ja sosiaalityötä jo ennen kuin ongelmat kärjistyvät. Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, ettei diagnoosi ole apua rajaava tekijä. Monilla haastavassa asemassa ja tuen tarpeessa olevilla henkilöillä ei ole selkeää diagnoosia. Heille ei ole riittävästi tarjolla arviointijaksoja asioiden selvittämistä varten.

On tärkeää painottaa myös etsivää työtä. Perusteluosion mukaan yhteistyö nuorisolakiin perustuvan kunnille vapaaehtoisen etsivän nuorisotyön kanssa on tärkeää nuorten tavoittamiseksi. Mikäli kunnassa ei ole sitä toteutettu, tulee sosiaalihuollon alaisen etsivän työn tulee kohdistua myös alle 29-vuotiaisiin.

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kuntoutussäätiö esittää 7b §:än lisättäväksi 2 momentin:

Hyvinvoinnin edistämiseen kuuluu myös ennaltaehkäisevä mielenterveystyö ja päihitteettömyyden edistäminen. Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että toiminnan onnistumisen arviointiin määritellään keinot sekä näitä koskevat mittarit muutosten toteutumisen seurantaan.

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakimuutoksen toteutuessa uhkana on, että päihdepalvelujen ulkopuolelle jää ihmisiä, joilla on sosiaalihuollon arvion mukaisesti palvelutarvetta. Hallituksen esityksessä pääpaino ja vastuu näyttävät siirtyvän liian voimakkaasti terveydenhuoltoon. Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että sosiaalihuollolla on jatkossakin oikeus itsenäiseen arviointiin ja harkintaan päihdepalveluissa.

Kuntoutussäätiö näkee lakimuutoksen johtavan erityisesti haastavimmassa asemassa olevien henkilöiden aseman ja oikeuksien heikkenemiseen. Näillä ihmisillä on samanaikaisesti monia toimintakyvyn ongelmia; päihderiippuvuutta, kansansairauksia sekä sosiaalisen kanssakäymisen haasteita. Esitys heikentää oikeutta saada päihdehuoltolain ja sosiaalihuoltolain nojalla myönnettävää kuntoutusta laitospalveluissa.

Kuntoutussäätiö esittää, että sosiaalihuoltolan 3 luvun 24 § säilytetään nykyisen sisältöisenä ja täydennetään siltä osin kuin päihdehuoltolain palvelupykälien kumoaminen ja pykälien siirtäminen sosiaalihuoltolakiin edellyttää.

Kuntoutussäätiön mielestä lakiehdotuksessa tulisi olla maininta mielenterveyspalveluina annettavasta päiväkeskustoiminnasta. Myös mielenterveysongelmaiset tarvitsevat päiväkeskustoimintaa. Esityksessä psykososiaalista tukea saisi vain kohdan 2 mukaisissa äkillisissä tilanteissa. Kuntoutussäätiö pitää ongelmallisena, jos vanhempien mielenterveysongelmien perusteella ei voisi saada psykososiaalista tukea, vaan ainoastaan diagnoosiperustaista kuntoutusta.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Voimassa olevassa laissa on sosiaali- ja terveystieteiden päivystyksissä kiireellisessä tilanteessa molemmilla yhteistyövelvoite. Koordinoinnista ja johtamisvastuusta ei ole säädetty tarkemmin. Kuntoutussäätiö katsoo, että asiaa on syytä tarkentaa.

On tärkeää, että sosiaalipäivystyksellä on mahdollisuus arvioida palveluiden tarvetta terveydenhuollon päivystyksen rinnalla. Asiakkaiden ohjauksen tulisi olla ripeää päihde- ja mielenterveyspalveluihin. Matalan kynnyksen apua ja tukea tulee olla riittävästi tarjolla. Tätä tukea tarjoavat myös järjestöt ja säätiöt. Hyvinvointialueilla tulee olla ymmärrys järjestöjen ja säätiöiden toiminnasta. Tarvitaan pysyviä yhteistyörakenteita järjestöjen ja hyvinvointialueiden välille.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakiluonnoksessa tuen antamisen perusteiden tulee olla esitettyä laajemmat. Psykososiaalisen tuen tulisi kattaa muutkin kuin äkilliset kriisitilanteet, esimerkiksi vakavan lähisuhdeväkivallan tai muut ihmisten mielenterveyttä uhkaavat tilanteet ja tekijät.

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakiluonnoksen toteutuessa se heikentäisi sosiaalihuollosta ja sosiaalihuollon arvioimana saatavia päihde- ym. palveluita. Se heikentäisi myös asiakkaan oikeusturvaa. Valituksen tekemiseen vaadittavaa päätöstä ei syntyisi. Päihdepalvelujen järjestämisvelvollisuuden tulee olla tasavertainen sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa.

Kuntoutussäätiö katsoo, että lakiesitys heikentäisi kokonaisuudessaan sosiaalihuollon päihdetyön ja päihdepalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, asiakkaan asemaa ja oikeuksia saada sosiaalihuoltolain mukaisia päihde- ja riippuvuuspalveluja jatkossa myös sosiaalihuoltolain erityisiin päihdepalveluihin, kuten laituskuntoutukseen sosiaalihuollon itsenäisesti arvioimana. Kuntoutussäätiö katsoo, etteivät palvelut parane, vaan tilanne heikkenee nykyisestä.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustelee tarvittaessa kantasi:

Päihde- ja mielenterveyspalvelut tulee määritellä yhdenvertaisesti molemmissa laeissa. Sosiaalihuollossa toteutettavat mielenterveyspalvelut on suunniteltava niin, että ne muodostavat loogisen kokonaisuuden muun hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustelee tarvittaessa kantasi:

Erityistä tukea tarvitsevien osalta pidämme välttämättömänä riittävää määrää tapaamiskertoja.

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustelee tarvittaessa kantasi:

Kuntoutussäätiö katsoo, että lakiluonnos vaarantaa sosiaalihuollon säilymisen päihde- ja mielenterveystyössä. Uhkana on, että asiakkaiden mahdollisuudet saada apua tilanteeseensa heikkenevät olennaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus nojaa kokonaisuudessaan palveluiden integraation ajatukseen, jota tämän ehdotuksen muutokset eivät toteuta. Tulevaisuuden sote -keskus ohjelmissa ja hyvinvointialueiden toimintatavassa lähtökohtana on yhteistyö ja palveluiden integraatio. Katsomme, että ehdotuksen muutokset eivät toteuta näitä tavoitteita vaan heikentävät nykytilaa.

Kuntoutussäätiö painottaa myös kuntoutusrahan saamisen edellytyksiä sosiaalihuoltolain perusteella. Tätä koskeva sääntely on säilytettävä nykyisellä paikallaan sosiaalihuoltolain 3 luvussa.

Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus lakiehdotuksessa ainoana järjestämisvelvollisuuden piirissä säädettyinä olevana päihdetyön erityispalveluna kaventaisi asiakkaiden oikeutta laaja-alaiseen sosiaalihuollon päihdetyöhön.

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perustelut kyllä vastaukselle:

Terveydenhuolto ei voi yksin vastata päihdetyön toteuttamisesta. Siinä tarvitaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistyötä. Monella asiakkaalla on samanaikaisesti mielenterveys-, päihde- ja/tai riippuvuus- sekä sosiaalisen kanssakäymisen ongelmia, jolloin palvelun ja tuen tarjoaminen yhteen ongelmaan ei ole riittävää asiakkaan kokonaisvaltaisen toimintakyvyn ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Kokonaisvaltaisuutta korostaa myös yhteisösosiaalityön tarve, jolla pyritään ratkaisemaan ongelmia ja antamaan tukea yhteisön tasolla naapurustoissa.

Lakiehdotuksessa ei ole mainintaa mielenterveyspalveluina annettavasta päiväkeskustoiminnasta tai tilapäisestä majoituksesta. Tätä palvelua tulee antaa myös mielenterveysongelmien nojalla. Myös mielenterveysongelmat muodostavat riskin syrjäytymiskehitykselle.

Sosiaalihuoltolakiin tulee lisätä työntekijöiden oikeus työnohjaukseen.

Kuntoutussäätiö kiinnittää huomiota myös erityisen tuen tarpeen määrittelyyn. Kuntoutussäätiö painottaa, ettei monellakaan tukea tarvitsevalla ole diagnoosia eivätkä he ole päässeet arviointi- ja tutkimusjaksolle. Kuntoutussäätiö esittää, että tuen tarve määriteltäisiin niin, että siinä huomioitaisiin laajasti ihmisen psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky, sekä toimintakyvyssä ilmenevät puutteet tai häiriöt. Laissa tulisi olla selkeät ohjausmekanismit kuntoutukseen, ja kuntoutussuunnitelmien laadinta olisi tärkeää toteutua laajamittaisesti.

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kuntoutussäätiö esittää, että pykälään 20 lisätään päihteettömyyden edistäminen ja haittojen vähentäminen.

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kuntoutussäätiö esittää, että lakiluonnokseen lisätään mielenterveyden häiriöiden tutkimus, hoito ja kuntoutus sekä alaikäisten lasten huoltajille annettava vanhemmuuden tuki.

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

On tarkoituksenmukaista, että päihteiden käytön arviointiin saa apua myös tilanteessa, jossa asiakkaalla ei ole diagnoosia.

Kuntoutussäätiö painottaa, että päihde- ja riippuvuuspalvelut tulee toteuttaa hyvinvointialueilla ja sote-keskuksissa niin, että ne muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa, huomioiden myös ennaltaehkäisevät palvelut.

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

On tärkeää, että myös jatkossa on mahdollista toteuttaa hoito ja antaa korvaushoitolääkkeitä myös sosiaalihuollon asumispalveluissa ja muissa sosiaalihuollon laitoksissa. Kuntoutussäätiö pitää tarkoituksenmukaisena, että myös jatkossa sosiaalihuollon laitoksissa voidaan antaa korvaushoitoa, kun asiakkaan korvaushoidolla on vastuussa oleva lääkäri.

Katsomme, että esitys johtaa hoitavien yksiköiden määrän olennaiseen supistumiseen. Tämä ei ole asiakkaan edun mukaista.

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kunnat tulkitsevat tällä hetkellä kiireellisyyttä eri tavoin. Tulkintojen yhdenmukaistamiseksi tulee selventää mitä kiireellisyys tarkoittaa.

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakiluonnoksen mukaan jatkossa kiireellisten tilanteiden psykososiaalisen tuen ensivaiheen johtovastuu olisi sosiaalipäivystyksellä. Muutoksen toteuttaminen edellyttää koulutuksen lisäämistä erityisesti päihde- ja mielenterveysasioissa.

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lisäys on tarkoituksenmukainen. On tärkeää arvioida asiakkaan kokonaisvaltainen psykososiaalisen tuen tarve kokonaisvaltaisesti myös näissä tilanteissa.

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnohjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Työnohjauksesta tulee säätää myös sosiaalihuollon henkilöstölle, jotka työskentelevät mielenterveys- sekä päihde- ja riippuvuuspalveluissa.

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Laissa tulee tarkentaa, onko henkilöllä, jolla ei ole diagnoosia, oikeus saada tukea päihteiden käytön arviointiin.

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perustelut kyllä vastaukselle:

Selviämishoito puuttuu.

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kuntoutussäätiö kannattaa Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotettuja muutoksia. Muutokset ovat välttämättömiä, sillä perhekuntoutusta tai yksilökohtaista laitospalveluista kuntoutusta ei jatkossa enää annettaisi päihdehuoltolain nojalla. Jatkossa yksilökohtaista laitospalveluista päihdekuntoutusta koskevat kuntoutusrahan erityiset myöntämisedellytykset koskisivat sosiaalihuoltolain tai terveydenhuoltolain nojalla myönnettyä yksilökohtaista laitospalveluista päihdekuntoutusta.

Kuntoutussäätiö katsoo, että muutos heikentäisi sosiaalihuollon päihdetyön ja päihde- ja riippuvuuspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä asiakkaan asemaa ja oikeuksia saada sosiaalihuoltolain mukaisia päihde- ja riippuvuuspalveluja.

Tällöin kuntoutusrahaa on mahdollista hakea ja saada yleisten edellytysten täytyessä myös sosiaalihuollon itsenäisen arvioinnin perusteella.

Aikaisemmassa hallituksen esityksessä vuonna 2005 kuntoutusrahan saamisen ehtoja parannettiin erityisesti työttömien osalta ja siten, että kuntoutukseen ohjaus tuli mahdolliseksi myös sosiaalitoimen itsenäisenä arviona.

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että sosiaalihuoltolain alaiset päihde- ja riippuvuuspalvelut ovat kokonaisuudessaan yhdenvertaisessa asemassa terveydenhuoltolain alaisten palveluiden järjestämisen kanssa.

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Vaikutusarviointeja ei ole tehty kokonaisvaltaisesti. Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että arvioidaan mm. kustannusrakennetta tilanteessa, jossa hyvinvointialueella ei olisi päihdetyön erityispalveluita sekä mitä vaikutuksia tällä olisi esimerkiksi lastensuojelun kustannuksiin.

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakiluonnoksessa sosiaalihuollon palveluiden asema ei vahvistu, vaan pikemminkin heikkenee. Tämä heijastuu suoraan myös lasten asemaan.

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kuntoutussäätiö katsoo, että lakiluonnos kokonaisuudessaan heikentää toteutuessaan päihdepalveluja tarvitsevien asemaa ja oikeuksia. Kyseisten asiakasryhmien mahdollisuudet päästä tarpeen mukaisiin palveluihin huonontuisivat erityisesti sosiaalipalvelujen osalta.

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?

Esitetty aikataulu on liian kireä, jos lakiluonnoksesta halutaan korjata olennaisimmat palveluiden saatavuuden heikentymiseen johtavat pykälät.

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Lakiesityksessä tulee kiinnittää esitettyä enemmän huomiota mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaiden hoidon ja kuntoutuksen suunnitteluun. Kuntoutussuunnitelmien laadintaa tulee lisätä, nyt ne toteutuvat puutteellisesti eivätkä usein ole ajan tasalla.

Asiakassuunnitelmien ja potilassuunnitelmien menettelytavoissa on alueellisia eroja, mikä aiheuttaa epätasa-arvoisuutta ihmisten välille. Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden kohdalla on usein kyse paljon palveluita käyttävistä henkilöistä, joiden systemaattinen ja riittävän pitkäkestoinen hoidon suunnittelu on tärkeää.

Järjestöjen ja yleishyödyllisten säätiöiden tarjoamat palvelut ja auttamistyö ovat keskeisiä päihde- ja mielenterveyspalveluissa. Järjestöt ja säätiöt tarjoavat myös kokemusasiantuntijoita ja vertaistukea, joka ei ole kilpailutettavaa palvelua. Kokemusasiantuntijan ja vertaisten tuella on paljon myönteisiä vaikutuksia. Järjestöjen ja yleishyödyllisten säätiöiden toimintaedellytykset on turvattava, jotta niiden tarjoamaa apua ja kynnysasetöntä tukea on tarjolla jatkossakin.

Kuntoutussäätiö

Kuntoutussäätiö on kuntoutuksen suunnannäyttävä ja visiomme on olla vetovoimaisin kuntoutuksen kehittämissympäristö. Osaamisalueemme ovat työkyky, toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus. Toiminnassamme yhdistämme asiakaskokemuksen korkeatasoiseen monitieteiseen tutkimukseen, uudistamme kuntoutusmalleja ja kuntoutusjärjestelmää sekä innostamme kehittämiseen mukaan asiantuntijoita, päättäjiä, yrityksiä, järjestöjä ja asiakkaita.

Soile Kuitunen

Toimitusjohtaja, valtiotieteiden tohtori, toimitusjohtaja